

наук. журнал – Херсон : Гельветика, 2017. – Т. 48. – №. 8. – С. 161–165.

2. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентісний підхід: монографія [за заг. ред. Г. В. Беленької, О. А. Половіної] – Умань: Видавець «Сочінський», 2015. – 208 с.

3. Чернуха І. О. Психокорекція особистості засобами арт-терапії : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Чернуха Ірина Олександрівна. – Ялта, 2010. – 290 с.

Тетяна Топичканова,

студентка 1м курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти.

Наук. керівник: **О.С. Донченко,**

к.психол.н, старший викладач (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

В останні десятиліття ціннісне ставлення до кожної людини, її особистісного зростання, схильностей і здібностей, інтересів, усвідомлюється суспільством як найважливіше. У зв'язку з цим у спеціальній психології та педагогіці зростає актуальність диференціації та індивідуалізації навчання і виховання дітей з проблемами в розвитку. Серед цих дітей особливе місце займають діти із затримкою психічного розвитку (ЗПР), у яких незрілість емоційно-особистісної сфери нерідко поєднується з недорозвиненням пізнавальної діяльності. Дитина із ЗПР має ряд специфічних рис, які ускладнюють її взаємини з однолітками і дорослими, і результати цього неефективного спілкування багато в чому визначають її подальший психічний розвиток. Проблема міжособистісного спілкування дошкільнят з ЗПР вкрай мало вивчена, крім того, у багатьох дослідженнях, присвячених питанню затримки психічного розвитку у дітей, категорія спілкування не ставилася як самостійна психологічна проблема, що дозволяє вважати наше дослідження актуальним.

Проблема формування міжособистісних стосунків є предметом широких досліджень у психологічному аспекті (В. Н. Мясіщев, Б. Г. Ананьєв, Н. Н. Обозов, С. Л. Рубінштейн, Я. Л. Коломінський та ін.). Розглядаючи питання, пов'язані із соціальним розвитком особистості, вітчизняні педагоги і психологи особливу увагу приділяють міжособистісним стосункам, які суттєво впливають на процес соціального формування дитини (Л. І. Божович, Л. І. Новікова).

На думку Б. Г. Ананьєва, міжособистісні стосунки є найсильнішим засобом формування самовідношення. У процесі міжособистісної взаємодії дитина не тільки пізнає іншу людину, але й пізнає самого себе, створює свій власний образ як відбиття, перетворення образу іншої людини.

Дослідники відзначають низку труднощів міжособистісних стосунків, а саме: спілкування відбувається в невеликих ендогенних групах з дітьми молодшого віку і має швидкоплинний характер. Їх спілкування – це широкі дружні стосунки, що мають інфантильний характер комунікативних зв'язків, які поєднуються з підвищеним рівнем тривожності, невпевненістю, низьким рівнем домагань, підвищеною навіюваністю, пасивністю, слабким

усвідомленням свого «Я» [2].

Метою дослідження є вивчення особливостей формування міжособистісних відносин дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку та розробка програми їх оптимізації.

Нами проводилося вивчення стану міжособистісних стосунків дітей дошкільного віку із ЗПР. Дослідження було спрямовано на виявлення можливостей дітей спілкуватись з однолітками, дорослими та батьками. Визначалася здатність дітей до передачі змісту, встановленню контактів з однолітками. Досліджувалась сформованість зв'язного мовлення що передбачає аналіз, порівняння мовних одиниць, виділення і узагальнення мовних правил, тобто високий рівень сформованості вербально – логічного мислення.

У зв'язку з цим засвоєння мовної системи дітьми із затримкою психічного розвитку має бути засноване на розвитку розумових операцій, аналізу, синтезу, узагальнення, абстракції.

В результаті дослідження виявлено, що дітей із затримкою психічного розвитку в міжособистісних відносинах з однолітками та дорослими характерні такі якості як: агресивність, конфліктність, відсутність бажання враховувати думку оточуючих.

Особливості відносин у дітей із ЗПР пов'язані з різноманітними порушеннями емоційної сфери, що відображається на їх спілкуванні з однолітками. У дошкільників спостерігаються виражені порушення в передачі власного емоційного стану та розуміння емоцій інших по комплексу компонентів: міміки, пантоміміки, інтонаційної забарвленості висловлювань. Таким чином, для дошкільників із ЗПР є дуже складним розуміння і відображення таких емоційних станів як «інтерес» та «здивування», що пов'язано з низьким рівнем сформованості пізнавальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломинский Я.Л. Психология детского коллектива: Система личных взаимоотношений / Я.Л. Коломинский. — 2-е изд., доп. и перераб. — Минск : Нар. Асвета, 1984. — 106 с.
2. Бодалев А.А. Психология межличностных отношений: К 100-летию со дня рождения В. И. Мясищева / А.А. Бодалев // Вопросы психологии. — 1993. — № 2. — С. 89-91.
3. Тарасюк С. О. Формування соціально-комунікативної активності дітей із затримкою психічного розвитку в процесі корекційного навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.08 "Спеціальна психологія" / С. О. Тарасюк. — К., 1999. — 20 с.